

Danica Pinterović

OSCAR NEMON

Poznato je, da se u Engleskoj nijedna grana umjetnosti nije razvila do takove visine i savršenstva, kao portretna umjetnost, i u plastici i u slikarstvu. Tumači se, da je uporno poštivanje tradicije u Engleskoj koje zahtijeva, da se likovi istaknutih ličnosti moraju naći na određenim javnim mjestima ili institucijama, dovelo do izuzetnog razvoja te vrste umjetnosti. Nekad je i kod Rimljana postojao stimulans za tu vrstu umjetnosti, jer je kod njih poštivanje predaka iziskivalo, da se njihovi voštani likovi drže u domovima na određenim mjestima. Stoga su i Rimljani stvorili portrete neprolazne vrijednosti. No nije slučaj da se u nekadašnjim velikim imperijama, koji su uključivali razne narodnosti i rase, razne društvene slojeve i najrazličitije individue, upravo stvarala podloga za psihološko tretiranje ljudi, a s tim u vezi i za razvoj portretne umjetnosti.

Ovo imamo na umu, kad je riječ o Oscaru Nemonu, rođenom Osječaninu, koji danas živi u Engleskoj i smatra se da pripada najboljim portretistima današnjice. (sl. 1)

Tko imalo poznaje Englesku zna, da je teško pored mnoštva priznatih domaćih portretista doći do priznanja, a tko imalo poznaje suzdržljivost i skromnu, tihu narav Nemonovu zna, da se popeo u redove prvih majstora portreta samo zbog svoje izuzetne nadarenosti.

Jedna od najzanimljivijih ličnosti ovoga stoljeća, — Winston Churchill — portretirana je u više navrata od Nemonu u posljednjim decenijama svoga života. Churchill je smatrao Nemonu genijalnim umjetnikom, prijateljeva je s njim, pozirao mu je, i što više, prilikom jednog svog poziranja sam je uzeo glinu u ruke i modelirao Nemonovu glavu, a to je bio prvi i jedini kiparski rad Churchilla, koji se inače, kako je poznato u dokolici bavio slikarstvom.

U nedavnoj prošlosti Nemon je bio pozvan u Ameriku da izradi portret bivšeg predsjednika USA Eisenhowera, zatim i bivšeg načelnika New York City-ja Wagnera. U Engleskoj mu je pozirao maršal Montgomery, lord Beaverbrook, bivši premijer Mac Millan, kraljica Elizabeta, Paul Henri Spaak, predsjednik Tunisa Burgiba i mnogi drugi. Poslije Churchillove smrti povjeren mu je zadatak da izradi njegov lik na engleskom novcu (na engleskoj kruni) koji je kovan i pušten u opticaj kao uspomena na velikog državnika. Nedugo iza toga donesena je u engleskom parlamentu odluka, da Nemon izradi memorijalni spomenik Churchillu koji će biti trajno postavljen u Donjem domu.

Ovi podaci govore o afirmaciji jednog umjetnika u kozmopolitskoj sredini koja tu vrstu umjetnosti tradicionalno njeguje i koja valorizira psihološku interpretaciju ličnosti svoje sredine.

No cjelokupna Nemonova biografija je zanimljiva, ako u njoj nanižemo činjenice od najranije mladosti, jer se iz njih jasno uočavaju nagli stepeni razvoja koji su vodili od darovitog srednjoškolca do umjetnika svjetskog glasa. Dakako da je i taj niz činjenica manjkav i da ga je teško bilo sastaviti, jer sâm Nemon nije vodio evidenciju o svom neumornom umjetničkom životu i radu.

Nemon se rodio 13. III 1906. u Osijeku od oca Mavre Neumanna i Eugenije, rođene Adler. Oca je rano izgubio, te su mu djed po majci (Leopold Adler) i baka usko povezani s njegovim djetinjstvom. Školu je polazio u Osijeku i tu je maturirao god. 1924. na realnoj gimnaziji. Još kao petoškolac je izradio idejnu skulpturu i nazvao ju »Bol«, a bila je izložena u knjižari Radoslava Bačića. Kao šestoškolac izradio je portret svoga profesora dra Milana Stijića. Navodno, dok je pod Stijićevim satom iz krede rezuckao neke likove i bio opomenut, da pazi na obuku, odgovorio je »ali ovaj posao je moj budući kruh«. Kao srednjoškolac imao je atelje u zajednici sa slikarom Đorđem Petrovićem u današnjoj Dubrovačkoj ulici. Iz ovog vremena potječe mali brončani reljef (vel. 10 x 17 cm) s autoportretom umjetnika u profilu, danas vlasništvo muzeja (sl. 2). — Kao maturant izradio je reljefnu bistu tadašnjeg gradskog načelnika dra Hengla, koja već jasno nagovještava budućeg majstora. Bistu posjeduju baštinici dra Hengla.

U prosincu 1923. priredio je mladi kipar u zajednici s mladim slikarom Dušanom Slavičekom izložbu u dvorani Dvorazredne trgovačke škole u Osijeku, na kojoj izlaže portrete, plakete, svoj rani rad »Bol« i autoportret. Prof. Žilić i prof. Jenny pohvalili su u dnevnoj štampi ovu izložbu. Osobito proročanski sagledao je Nemonov talenat Jenny, kad kaže (u osječkom listu »Die Drau« od 29. XII 1923, br. 294), da se tu ne radi o početničkim radovima ili o slučajnim uspjesima, već o talentu i pozitivnim uspjesima i da je daljnji razvoj sasvim siguran, jer »mladić sâm gleda i misli«. — U lipnju 1924., baš u doba polaganja mature, Nemon ponovno priređuje izložbu sa slikarom Petrovićem u paviljonu Pukovnijskog vrta (danas Park kulture). Iz stampanog malog kataloga koji se sačuvao, vidi se da je izložio 8 svojih radova, od kojih tri u kamenu, a pet u sadri. Među njima se nalazio autoportret, portreti dra Stijića, Osječanke Nade Korsky, te portret J. Rosenberga. Ostalo su figure koje su predstavljale Pastira, Sfingu, Skeptika i neki reljef. U predgovoru kataloga (iz pera Vase Popovića) kaže se, da su se Petrović i Neumann tada opredijelili »za najnovija strujanja u umjetnosti koja su počela u Parizu kubističkim pravcem Pabla Picassa i da su se suprotstavili »Proljetnom salonu«, akademskom slikarstvu i slikarskom snobizmu. Becić, Dobrović i Uzelac su im važili kao najbolji predstavnici tadašnje *prelazne epohe* k općenitim vrednotama evropskog slikarstva, a Meštrović je važio kao uzor u kiparstvu«. I ovu je izložbu dnevna štampa pozitivno ocijenila. — U istoj godini 1924. Osijek je imao brojnih izložaba, te se može govoriti o bujnom likovnom stvaranju u Osijeku. Izlagali su Tomerlin, Leović, Filakovac, kipar Živić, Anteković, Orlić, Turković i dr. Dnevna osječka štampa revno registrira zagrebačke izložbe, pa tako i Meštrovićevu izložbu u Americi. — Za Nemonov talenat znao je i Meštrović i u njegov razvoj polagao velike nade.

Poslije mature Nemon je otišao u Beč na studije, no nije se podvrgao utjecaju profesora akademije, jer nije podnosio ograničenja koja su njegovom elanu nužno bila nametnuta. Stoga je doskora otvorio svoj vlastiti atelje u Gumpendorferstrasse i počeo raditi samostalno. Tada je s njim prijateljevao Osječanin Stjepan Stepanov (danas profesor, kompozitor i melograf u Zagrebu), koji se sjeća da je Nemon tada radio danonoćno, da je izradio mnoge studentske glave svojih modela i vrlo mnogo figurativnih kompozicija, bilo u punoj plastici, bilo u reljefu. Po sjećanju prof. Stepanova, on je tada bio u pregovoru sa slavnim Rikardom Straussom zbog izrade portreta, a također i s bečkim poznatim publicistom drom Hansom Liebstöcklom. No i taj rad, kao i dvadesetak drugih iz tog vremena, koje je Nemon Stepanovu poklonio, nestali su s tavana neke kuće gdje su bili pohranjeni. U to doba bio je u Beču Osječanin Lujo Plein i on je Nemonu uveo u bečke umjetničke krugove. Portretirao je Lea Slezaka, Rikarda Taubera, basistu Borghese i druge.

Već 1927., kad je bio star 21 godinu, on se nalazi u Bruxellesu gdje se posvetio studiju skulpture u »Académie des Beaux Arts«. Da je uvijek imao doticaja s rodbinom i prijateljima u domovini koji su pratili njegove uspjehe, dokazuju činjenice.

Tako »Hrvatski list« od 6. rujna 1927., str. 6 izvještava pod naslovom »Uspjeh mladog osječkog kipara u Bruxellesu«, da je prilikom boravka američkog avijatičara Lindbergha u Bruxellesu uspjelo mladom Osječaninu Oscaru Neumannu učiniti srebrnu plaketu velikog američkog heroja, i da je ona tako vanredno uspjela da ju je američko poslanstvo kupilo i prema njoj dalo izraditi brončane plakete koje su tada kupovali državni i javni uredi u SAD. — I u članku »Hrvatskog lista« od 16. rujna 1927., str. 6 ponavlja se vijest, da je reljef Lindbergha, rad Oscara Neumanna, umnožen u brončane plakete i da će Oscar Neumann po narudžbi belgijskog Društva za populariziranje velikih ljudi, izraditi portrete nekih prominentnih ličnosti.

Ilustrirani zagrebački tjednik »Svijet« donosi 1927. (od 17. XII, str. 543) pod naslovom »Naši umjetnici i književnici« članak u kom se spominju uspjesi koje su u svijetu postigli Tino Patiera, Oscar Neumann i Ivo conte Vojnović. Iz članka saznajemo da je Nemon u Dresdenu izradio bistu Tina Patiere, da je upravo angažiran da izradi bistu pjesnika Gerharda Hauptmanna, i, da je u Đakovu modelirao plaketu biskupa Akšamovića. Po iskazu samog umjetnika ta je plaketa rađena između 1924. i 1926. (sl. 3). U članku, kojemu su za ilustracije dodane biskupova plaketa i Patierino poprsje, kaže se da je Nemonovo stalno boravište Bruxelles. — »Hrvatski list« od 29. I 1928. donosi vijest, da je gradsko poglavarstvo kupilo za 2.500 din. za gradsku općinu odljevak velike brončane plakete biskupa Akšamovića od kipara Oscara Neumanna. — U skupštinskim zapisnicima gradskog zastupstva u Osijeku za god. 1928. čita se, da je na prijedlog gradskog zastupnika dra Bösendorfera i gradskog načelnika dra Hengla donesen jednoglasni zaključak, da se Oskaru Neumannu odobrava stipendija od 20.000 dinara.

U Bruxellesu Nemon je ostao preko 10 godina i radio u svom ateljeu. Odande je odlazio u Njemačku, Francusku, Englesku, na poziv da radi portrete. Između 1931. i 1935. imao je izložbu svojih radova u Bruxellesu u »Palais des beaux arts« od koje posjedujemo katalog s naslovnom stranom »O. Nemon — Têtes — Palais des beaux arts — Bruxelles«. U predgovoru glasovitog kritičara umjetnosti Andrien de Meeüsa čitamo, da je sam Nemon želio ovu izložbu ograničiti samo na portrete i izdvojiti sva svoja djela ličnog i monu-

mentalnog karaktera. Osim portretima, bavio se naime uvijek i skulpturama idejnog karaktera, a oduševljavao se i okušavao i u velikim monumentalnim skulpturama.

U spomenutom predgovoru raspravlja se o portretnoj umjetnosti kao o naročitoj vrsti u kojoj umjetnik nije više slobodan i u kojoj se nameću zahtjevi javnosti. »Umjetnik mora poznavati svoj model«, kaže Meeüs«, mora uhvatiti na njegovom licu tajnu njegovog najintimnijeg karaktera i pronaći masku koju nama svima, a da i nismo svijesni, nameće odgoj i običaji društvenog života. Svaka je umjetnost proizvoljna i ona se upravo manifestira u preobražavanju banalnih stvari u poeziju. I portret je čista umjetnost, izbor mašte i misli, a umjetnik je psiholog i kreator ujedno, no uspjeti će samo utoliko, ukoliko će, ostajući vjeran svome modelu, no tumačeći ga slobodno, naslutiti u realnosti mnogo više toga, nego što se može primijetiti na običnoj fotografiji«. — Iz ovo nekoliko riječi uvaženog Meeüsa, možemo naslutiti koliko su ga izložena djela inspirirala i u kojoj ih je mjeri ocijenio kao pravu i istinsku umjetnost.

Na toj su dakle izložbi, kako slijedi iz kataloga, bili izloženi portreti znamenitih ličnosti onoga vremena, napr. prof. S. Freuda i prof. Alexandra (bečkog otologa), dra S. Ferenczija iz Budimpešte, diplomate M. Pavlovića iz Beograda. Najveći broj portreta bile su ličnosti iz Belgije. Među medaljama isticale su se medalja posvećena francuskom maršalu Fochu, bečkom profesor Novaku i đakovačkom biskupu Akšamoviću. Za Freudovu bistu kaže se u katalogu, da ju je Nemon izveo ljeti 1931. na zahtjev »Psihoanalitičkog društva« u Beču i da je to jedino poprsje za koje je Freud pristao da pozira u svojim kasnijim godinama života, a bilo mu je predano prilikom 75-godišnjice. Lijepi katalog u kvart-formatu donosi i 5 ilustracija, među kojima se nalazi, osim duboko proniknute glave Freudove i drugih glava, također vrlo karakteristična i zrelo koncipirana glava osječkog industrijalca Maksa Šalga, za koju sam dobila podatak da ju je Nemon izradio u svojoj 16. godini!

Godine 1936. Nemon je izradio sjedeću statuu S. Freuda u spomen 80-godišnjice života, što su novine popratile podatkom, da ju je izradio »belgijski skulptor Oscar Nemon«.

Iz Belgije Nemon je često odlazio u Pariz, pozivan da modelira. Iz tog doba potječe portret maršala Focha i generala Gustave Auguste Ferrié-a. Izložbe je priređivao u Bruxellesu i Parizu. Bio je pozvan i da portretira članove belgijske kraljevske porodice. Radio je i figuralne kompozicije, među kojima je bilo i kubistički izrađenih. Oveći broj radova bio je izložen u briselskom Musée Royal, no za njemačke okupacije u II svjetskom ratu svi su ti radovi bili uništeni.

Prije II svjetskog rata Nemon je otišao u Englesku, gdje i danas živi. Oženio se Engleskinjom Patricijom Stuart i osnovao porodicu. Dom im je u Oxfordu, no atelje se nalazi u Londonu.

Deceniji su prolazili, no on nije prekidao veze s domovinom, tako da se koji puta i kod nas doznavao o njegovim daljnjim uspjesima.

»Vjesnik u srijedu« od 29. VI 1955. br. 165, str. 2 donosi vijest kako je Churchill prisustvovao otkriću svog vlastitog spomenika u londonskom Guildhallu, a to je bio Nemonov rad. — Osječki list za kulturna i društvena pitanja »Slavonija — danas« te iste godine (br. 8—9, str. 18) objavljuje isti događaj uz biografske podatke umjetnika i uz dodatak, da bivši osječki advokat

dr. Đuričić-Biorac (koji sada živi u Vukovaru) također posjeduje svoju veliku sadrenu bistu, Nemonov rad iz 1925. godine.

Sa svim ovim podacima koje sam dobila od samog umjetnika ili sam ih crpla iz kataloga izložaba, dnevne i prigodne štampe, pokušala sam načiniti skicu života i rada jedne izuzetno zanimljive ličnosti koja je potekla iz naše sredine, ali o kojoj se kod nas još premalo znade i vodi računa. Trebalo bi još za života umjetnika sastaviti jednu oveću studiju, koja bi služila kao temelj za prikaz njegova rada. Nažalost nikad se više ne će dati sastaviti i prikazati cjelokupni njegov opus, jer se u ranijim svojim godinama, gonjen ambicijom da postigne savršenstvo, i smatrajući svoje radove samo eksperimentima, nehajno odnosio prema njima. Oveći broj radova stradao je prvi puta u Beču, a drugi puta u Belgiji prilikom Hitlerove invazije. Zbog toga pak, što je mijenjao boravišta, svuda je, pa i u privatnom posjedu, ostavljao tragove svoga rada, no ona su danas raštrkana širom svijeta i teško ih je evidentirati. Dakako da su najznačajniji portreti izloženi u raznim institucijama. Tako se jedna od njegovih statua S. Freuda nalazi u Psihoanalitičkom institutu u New Yorku, lorda Beaverbrooka u New Castle-u u Kanadi, Mac Millanova bista u Union Society u Oxfordu, bista engleske kraljice Elizabete II u College Christ Church u Oxfordu; osim sjedeće statue Churchilla u londonskom Guildhallu, nalazi se i njegova mramorna bista u Windsor Castle-u u Engleskoj (sl. 4). Tada je Churchill već bio star 78 godina, a bista je izvedena po narudžbi same kraljice. Jedna preko 3 m visoka Churchillova statua prenesena je 1965. na svjetsku izložbu u New York i bila izložena u paviljonu »Churchilliana«, posvećenom uspomeni velikog državnika. Ona je sadržavala dokumente iz premijerovog života i rada, te među ostalim i njegove slikarske radove, pa također i jedinu skulpturu koju je izradio: glavu Oscara Nemonu. Engleske su novine još u ožujku 1964. pisale o toj glavi, kao o senzaciji, jer za taj jedini Churchillov pokušaj modeliranja nije se dotada znalo. — Bilo je to jednom još 1955. kad je Churchill morao pozirati Nemonu, no nije imao strpljenja da mirno sjedi, stoga mu je Nemon predložio da za vrijeme poziranja pokuša njega modelirati. Tako je nastalo Churchillovo kiparsko djelo.

U Osijeku se, osim naprijed već spomenutih Nemonovih djela, nalazi još i sadrena glava nadnaravne veličine nekadašnjeg advokata Alkalaja, a u posjedu njegove udove. U Vukovaru se nalazi bista dra Đuričić-Biorca, kako je rečeno. U Opatiji u privatnom posjedu postoji još bista Osječanke Nade Korsky. U Žabnu kod Zagreba čuva se u privatnom posjedu bista Nemonove bake (ing.-agronom Milan Adler). Poznato mi je, da u Zagrebu ing. Ervin Adler posjeduje brončanu plaketu S. Freuda, a Radovan Mikić ležeći akt. Prof. dr. Srećko Podvinec u Beogradu posjeduje kiparski Nemonov rad na kojemu je prikazan on sa svojim sinom.

Zahvaljujući vezi koju je Nemon s domovinom održavao, došlo je i do ostvarenja jednog plemenitog gesta, koji je on svom rodnom gradu učinio. Na poziv Jevrejske općine u Osijeku izradio je i poklonio u sadri izrađen model spomenika, koji je, nakon što je bio izliven u bronci, 28. studenog 1965. svečano otkriven u malom parku na Gajevom trgu, u prisustvu mnogobrojnih predstavnika vlasti i kulturnih društava, kao i samog umjetnika. Spomenik je podignut povodom proslave 20-godišnjice Oslobođenja na uspomenu mnogobrojnih osječkih i slavonskih Jevreja, žrtava fašizma, među kojima je bio i razmjerno velik broj Nemonove najbliže rodbine.

Spomenik je izveden kao vitak stup, na vrhu raščlanjen u lik majke koja unosi se u oči djeteta kao da ulijeva u njega svu svoju nadu i želju da ga minu sve boli i patnje ovoga svijeta. Spomenik je zamišljen kao *memento* na strahote fašizma, ali ujedno i kao optimistična *poruka* budućim generacijama, da se unatoč pretrpljenim grozotama uzvišeni ideali čovječanstva moraju i dalje prenositi s koljena na koljeno. S ovakovom svojom idejom spomenik izlazi iz okvira i vremena u kojem je nastao, te obuhvaća u svojoj biti ideale cjelokupnog čovječanstva. (sl 5).

Sretnim sticajem okolnosti Osijek danas posjeduje ovaj spomenik trajne umjetničke vrijednosti.

Treba žaliti, što su Nemonova djela u tako velikom broju stradala, ili im se zametnuo trag, te je teško prodrijeti u zagonetku velike njegove nadarenosti, i to tim više što je od samog početka svoje umjetničke djelatnosti bio neobično marljiv i plodan. Kolikogod su portreti dominirali u njegovom opusu, ipak je stvarao mnoga djela slobodne figuralne koncepcije. Iskrenost i profinjena misaonost u Nemonovim djelima u tren oka osvoji svakoga tko ima osjetilo za suptilnost ljudske psihe, stoga zamišljamo da je neprocjenjiv gubitak to što njegov razvoj, patnje, sazrijevanja i saznanja ne možemo pratiti kroz nizove njegovih djela i što ne možemo, ma i fragmentarno doživljavati vibracije u tim stvaranjima počam od skulpture »Bola«, »Pastira« i »Sfinge«, rađenih u najranijoj mladosti, sve do spomenika u Osijeku, simbola uzvišene smirenosti ljudskog bola. Nije nam dano, da kroz njegove brojne glave i biste naslutimo duh i živi dah epohe kojoj on pripada, počam od glave njegove bake, prof. Stijića i drugih u Osijeku; glava, rađenih u bečkim umjetničkim krugovima, te kasnije glava rađenih u Njemačkoj, Belgiji, Francuskoj i Engleskoj sve do posljednjih koje su ga dovele do tako dominantne ličnosti kao što je bio Churchill.

Vjerujem, da bi njegov potpuni opus u portretnom kao i u slobodnom stvaranju isto tako karakteristično odražavao nemirni, smioni i dramatični vijek današnjice, kao što su to mogla učiniti mnoga umjetnička djela neprolazne vrijednosti u mnogim značajnim epohama historije čovječanstva.

OSCAR NEMON

One of the masters of portrait art, Oscar Nemon was born at Osijek on the 13th of March, 1906. While he was in the fifth form of the nonclassical secondary school in his native town, he distinguished himself with a sculpture named »Pain« which was later displayed in an exhibition. When he was in the sixth form he sculpted a portrait of his teacher and of some friends. And in the same year at this young age he hired a studio in common with his friend, Đorđe Petrović, a young painter. As candidate for the final examination at his school, he created a bronze relief portrait bust of at that time Mayor of Osijek, Dr. V. Hengl. — In 1923 and 1924 he arranged two exhibitions of his own, where his works attracted great interest and were praised by his critics. One of them, his one-time teacher, professor Jenny who had a very clear and positive judgment of his pupil, wrote in the daily newspaper of the time: »Here, before our eyes, we have no works of a beginner and no casual success, but a talent with positive achievements whose further development is quite certain because — this youth works and thinks for himself«.

At this early stage of development, besides portraits, he also exhibited creations of fancy, such as »Shepherd«, »Sphinx«, »Sceptic« and others. All these, if we

look back to this early phase, arouse our special interest. He was then, as one of his critics put it, opposed to snobbery in painting and to academic painting in general, and turned to the newest trends in art, to Pablo Picasso's cubistic direction, while Ivan Meštrović became his ideal in sculpture.

After his school leaving examination he went to the Viennese »Akademie der bildenden Künste«, but there he — not tolerating the limitations his professors imposed on his enthusiasm — soon left to open his own Studio in the Gumpendorferstrasse in order to work independently. Here his friends introduced him to intellectual and artistic circles and so he started to work on portraits of many an interesting personality of that time, such as Richard Strauss, Leo Slezak and Richard Tauber.

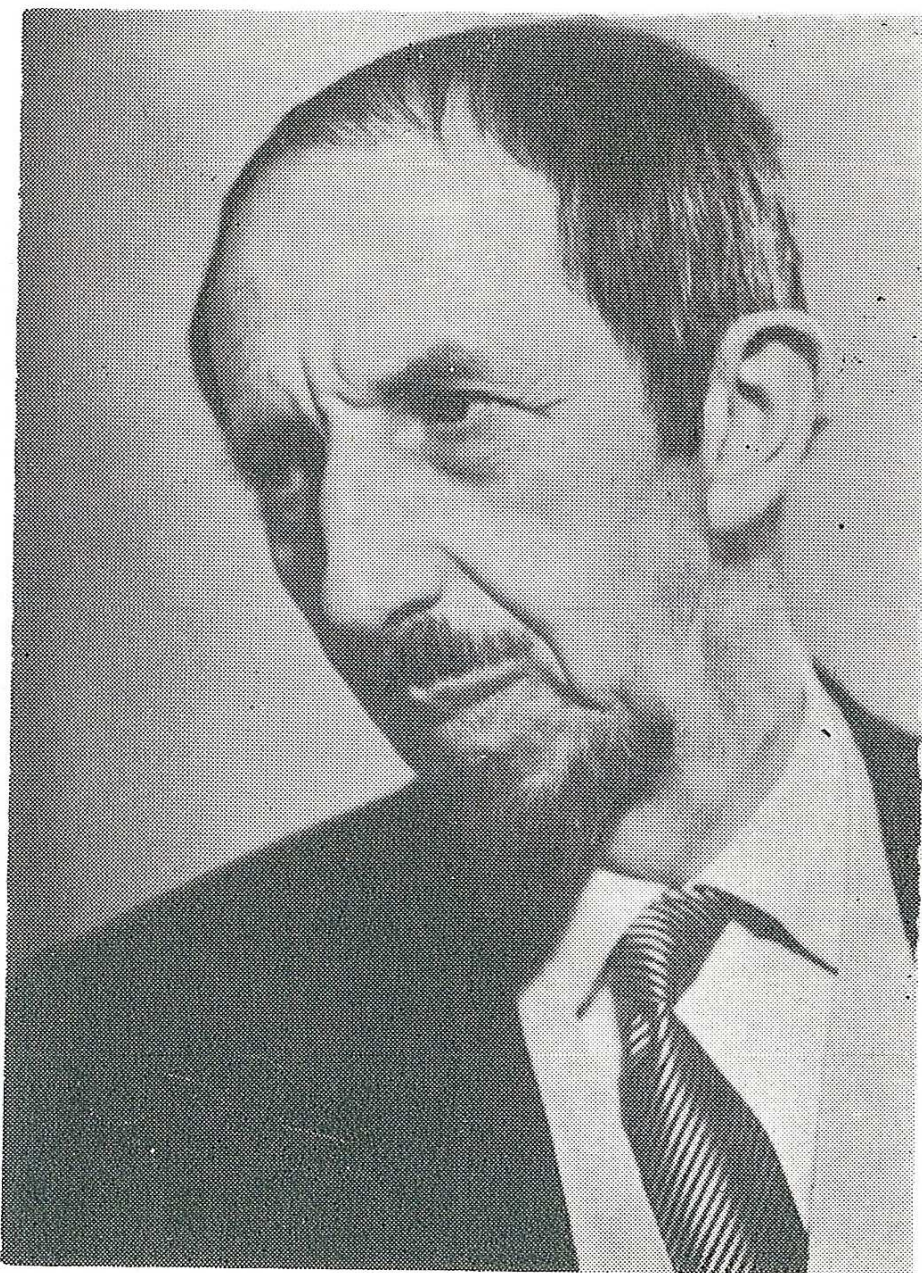
In 1927, he went to Brussels to continue his study of sculpture at the »Académie des Beaux Arts«. From there he made frequent visits to Germany, France and England sculpturing and earning numerous successes with exhibitions in which his excellent portraits of Sigmund Freud, Marsall Foch, General Gustave Auguste Ferrié, Charles Lindbergh and so on, were on display. In Belgium he was commissioned to sculpture portraits of the Royal Family. Many of his works were exhibited in the Brussels »Musée Royal« which unfortunately were, both portraits and figurative compositions, completely destroyed during the German occupation of Belgium in World War II.

Before World War II started, Nemon emigrated to England where he married, founded a family and has been living there ever since.

In England he was given the task to portray Lork Beaverbrook, the former Prime Minister Mac Millan, Marshall Montgomery, Winston Churchill, Queen Elisabeth and other prominent personalities.

Some of his early works do still exist in Yugoslavia (in Belgrade, Zagreb and Osijek) but many of his later works exist no more. Not only because many were smashed to pieces in Brussels and Vienna, but because he several times changed his abode and completely lost evidence of many of them. For this reason it is extremely difficult to make a complete survey of his achievements. A survey of his great opus could certainly be of special interest as in it the dramatic and technically advanced age in which he lived would be reflected and so could the numerous personalities that were his contemporaries.

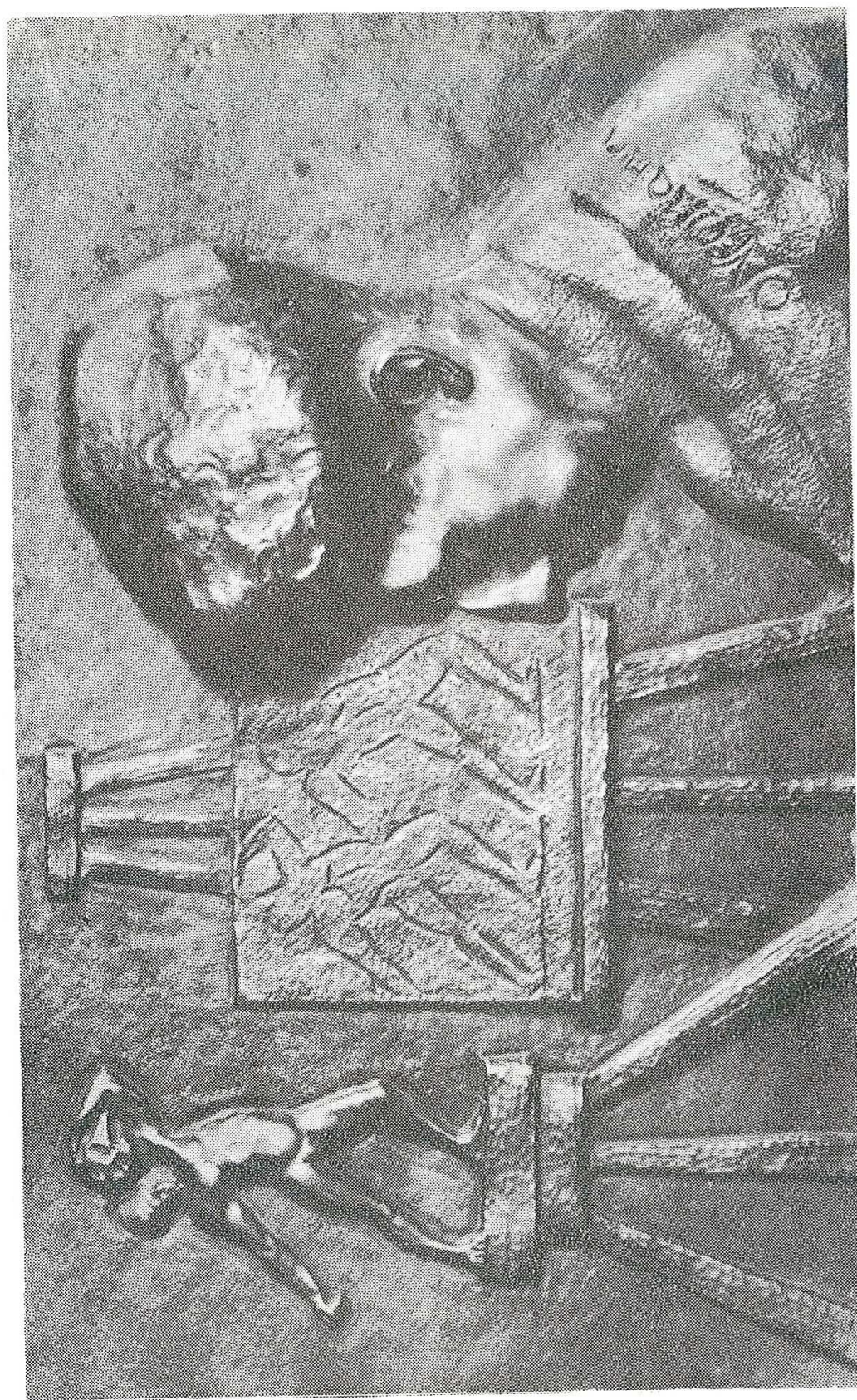
Owing to the contact he was maintaining with his native country, one of his generous ideas have come true when on the invitation of the Jewish Community at Osijek, he conceived and donated to his native town the model for a monument. This monument, cast in bronze, had been erected in 1965 in a small park and there it is to be seen. Psychologically it is to function as a memento and as the artist's message. As a memento it should make us not to forget the innumerable Jews from Osijek and Slavonia who had to suffer incredible tortures and had been killed as victims of fascism in the last war. As the artist's message it has to remind us that inspite of committed terrors and errors, the sublime ideals of humanity have to be carried over from generation to generation. This idea, with an exquisite sense for beauty and charm, has been realized in the form of a tall column which at the top gets transformed into a woman's bust that is enchantingly raising her baby aloft as if to pour into it her hopes and wishes to save it from all pains and sufferings of this world. In reality this is an altogether human figure representing mankind in general and its ideals which are being eternally transferred in defiance of tragic collapses humanity in times and again has to endure.

Sl. 1 Portret Oscara Nemona, god. 1965.
Nemon's portrait in 1965

Foto Szege, Osijek

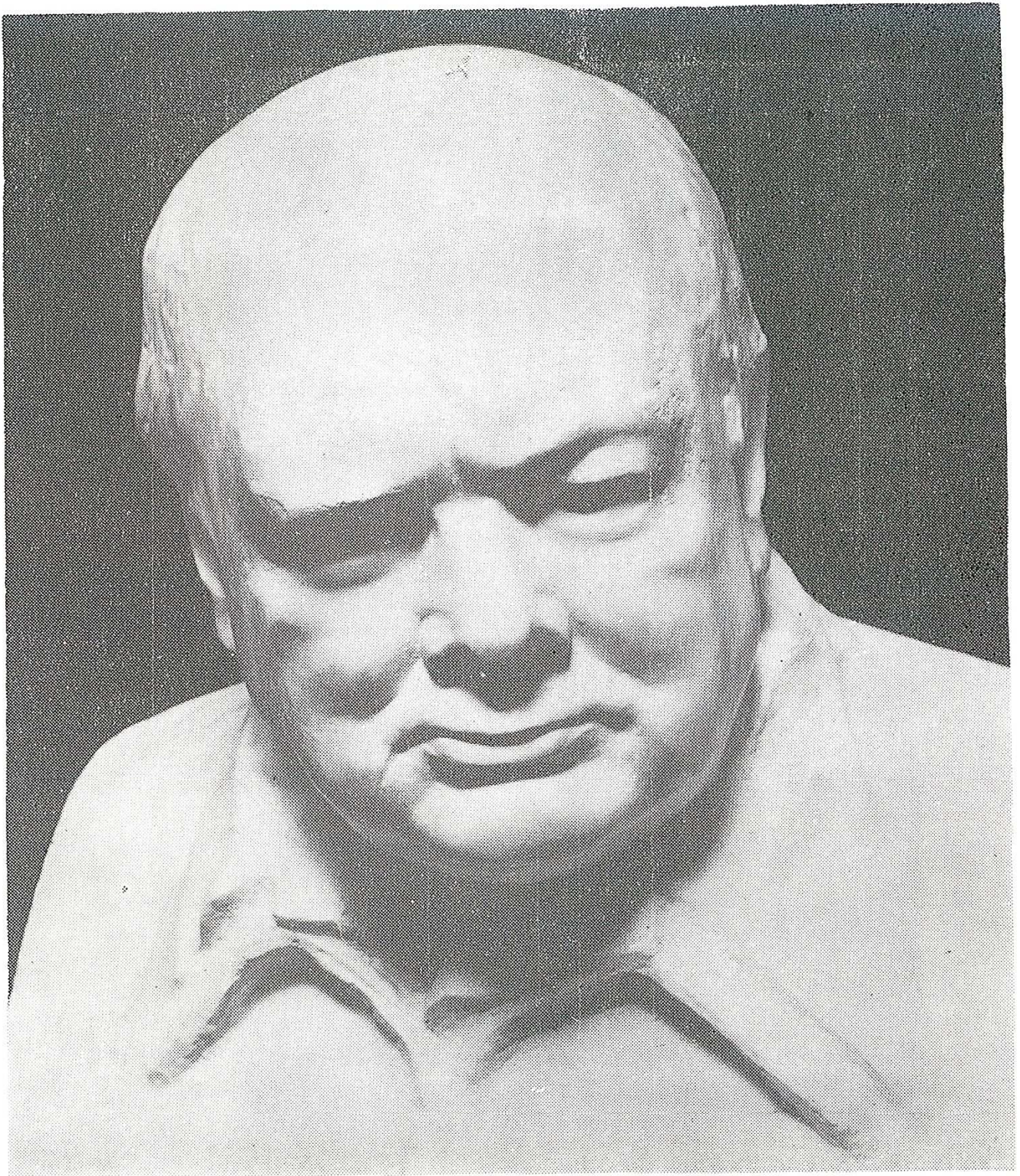

Sl. 2 Mladenački rad s autoportretom, brončani reljef
One of his earliest works with autoportrait, bronze relief

Sl. 3 Đakovački biskup, dr. A. Akšamović, reljef
The Bishop of Đakovo, Dr. A. Akšamović, plaque

Sl. 4 Winston Churchill, mramorno poprsje
Winston Churchill, marble bust

Sl. 5 Spomenik u parku u Osijeku
The Bronze Monument as it stands in the Park at Osijek